

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Спеціальність: 081 Право

Галузь знань: 08 Право

ОПП «Право»

Освітньо-професійний ступінь:	Фаховий молодший бакалавр		
Статус дисципліни відповідно до навчального плану:	Обов'язкова освітня компонента освітньо-професійної програми «Право» (освітня компонента, що формує загальні та спеціальні компетентності)		
Мова викладання:	українська		
Курс, семестр:	2 курс, 3 семестр		
Семестровий контроль:	екзамен		
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/кількість годин):	4 кредити ЄКТС/120 годин		
Аудиторні заняття, годин:	Всього	Лекції	Практичні
денна форма:	40	20	20
заочна форма:	—	—	—
Самостійна робота, годин:	Денна форма – 80		Заочна форма – відсутня
Мета навчальної дисципліни:	формування у здобувачів фахової передвищої освіти системного уявлення про закономірності виникнення, становлення та розвитку держави і права зарубіжних країн у різні історичні періоди, особливості їх суспільного і державного ладу, правових систем та основних інститутів права; засвоєння знань про найважливіші пам'ятки права та історичні форми державності, а також формування здатності аналізувати історико-правові явища і процеси, встановлювати їх взаємозв'язок та розуміти їх значення для розвитку сучасної держави і права.		
Завдання навчальної дисципліни:	– засвоєння основних понять та періодизації історії держави і права зарубіжних країн; – набуття знань про виникнення, становлення та розвиток держави і права зарубіжних країн у різні історичні періоди; – ознайомлення з особливостями суспільного і державного ладу країн Стародавнього світу, Середньовіччя, Нового та Новітнього часу; – формування знань про основні органи державної влади та особливості їх функціонування в різні історичні періоди; – ознайомлення з основними правовими системами та інститутами права зарубіжних країн; – засвоєння змісту та значення основних пам'яток права, що вивчаються в межах дисципліни; – формування вмінь характеризувати основні етапи та особливості розвитку держави і права зарубіжних країн; – формування розуміння значення історичного досвіду розвитку держави і права для професійної підготовки майбутнього правника. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач фахової передвищої освіти повинен: ЗНАТИ: – предмет, основні поняття та періодизацію історії держави і права зарубіжних країн;		

	– основні етапи виникнення, становлення та розвитку держави і права зарубіжних країн; – особливості державного та суспільного ладу країн Стародавнього світу; – особливості розвитку держави і права країн Західної Європи та Сходу в період Середньовіччя; – характерні риси станово-представницької та абсолютної монархій; – основні етапи становлення та розвитку держави і права США у XVIII–XIX ст.; – особливості державно-правового розвитку зарубіжних країн у Новітній період; – основні джерела та характерні риси права різних історичних періодів; – зміст і значення основних пам'яток права, що вивчаються в межах навчальної дисципліни; – особливості виникнення та розвитку окремих правових інститутів зарубіжних країн. УМІТИ: – правильно використовувати основні історико-правові поняття і терміни; – визначати основні історичні періоди розвитку держави і права зарубіжних країн; – характеризувати суспільний і державний лад країн, що вивчаються; – характеризувати систему та повноваження основних органів державної влади в різні історичні періоди; – визначати характерні риси основних форм держави, що існували в різні історичні періоди; – характеризувати основні джерела та пам'ятки права; – пояснювати зміст основних правових інститутів, передбачених історичними пам'ятками права; – визначати основні зміни у державному ладі та праві зарубіжних країн на різних етапах їх розвитку; – використовувати набуті історико-правові знання під час подальшого вивчення юридичних дисциплін.
Компетентності:	ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі у сфері правничої діяльності або у процесі навчання, застосовуючи норми права, юридичні механізми та практичні навички професійної діяльності в умовах певної невизначеності. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. СК2. Знання і розуміння становлення та розвитку правових та державних інститутів на різних історичних етапах.
Результати навчання:	РН8. Використовувати знання історії держави і права для аналізу сучасних подій.
Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти:	Оцінювання знань здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до встановлених критеріїв за кожним видом навчальної діяльності: 1. Оцінювання роботи на семінарських (практичних) заняттях (максимум 30 балів) Для занять, що оцінюються у 3 бали:

3 бали – повне знання навчального матеріалу, правильні відповіді на поставлені питання, належне використання історико-правової термінології, правильна характеристика основних державно-правових явищ, інститутів і пам'яток права та правильне виконання завдань;
 2 бали – достатнє знання навчального матеріалу, відповіді переважно правильні, здобувач правильно характеризує основні державно-правові явища та поняття, однак допускає окремі неточності або помилки;
 1 бал – часткове знання навчального матеріалу, неповні відповіді, труднощі у характеристиці державно-правових явищ, інститутів або пам'яток права, наявність суттєвих помилок, виконання завдань із допомогою викладача;

0 балів – незнання основного навчального матеріалу, неправильні або відсутні відповіді та невиконання завдань.

Для об'єднаного заняття за темами 9–10, що оцінюється у 6 балів:

6–5 балів – повне або достатньо повне знання навчального матеріалу обох тем, правильні та послідовні відповіді, належне використання історико-правової термінології, правильна характеристика основних державно-правових явищ, процесів та інститутів, правильне виконання завдань; допускаються окремі несуттєві неточності;

4–3 бали – часткове знання навчального матеріалу, окремі питання розкрито неповно, допущено помилки або неточності у характеристиці державно-правових явищ, процесів та інститутів, завдання виконано частково;

2–1 бал – фрагментарне знання навчального матеріалу, неповні відповіді, суттєві помилки, труднощі у використанні історико-правової термінології, виконання завдань переважно з допомогою викладача;

0 балів – незнання основного навчального матеріалу та невиконання завдань.

2. Оцінювання самостійної роботи (максимум 10 балів):

1 бал – завдання виконано у повному обсязі та відповідно до встановлених вимог; опрацьовано рекомендовані джерела; матеріал викладено правильно й послідовно; здобувач демонструє розуміння основних історико-правових понять, державно-правових явищ, процесів та інститутів за відповідною темою;

0 балів – завдання не виконано, виконано не в повному обсязі або не відповідно до встановлених вимог; здобувач не демонструє розуміння основних положень теми або виявлено порушення академічної доброчесності.

3. Оцінювання індивідуального завдання (ІНДЗ) (максимум 10 балів):

9–10 балів – тема повністю розкрита, матеріал викладено логічно й послідовно; правильно використано історико-правову термінологію; здобувач добре орієнтується в темі та впевнено захищає роботу;

7–8 балів – тема розкрита достатньо повно, основні положення викладено правильно, наявні окремі неточності; здобувач загалом добре орієнтується в матеріалі;

4–6 балів – тема розкрита частково, матеріал викладено неповно, наявні змістові помилки або неточності; здобувач має труднощі під час захисту роботи;

0–3 бали – тема розкрита недостатньо або робота не відповідає встановленим вимогам; здобувач не орієнтується в її змісті; робота не виконана або виявлено порушення академічної доброчесності.

4. Оцінювання модульного контролю (МКР) (максимум 10 балів):

9–10 балів – завдання виконано повно і правильно, здобувач демонструє ґрунтовне знання та розуміння основних положень історії держави та

	права зарубіжних країн, правильно використовує історико-правову термінологію, надає логічні та послідовні відповіді; 7–8 балів – завдання виконано в цілому правильно, основний навчальний матеріал засвоєно, але допущено окремі неточності або надано неповні відповіді; 4–6 балів – завдання виконано частково, здобувач знає основні положення навчального матеріалу, але допускає суттєві помилки та має труднощі під час виконання окремих завдань; 0–3 бали – виконано лише окремі завдання, знання навчального матеріалу фрагментарні, допущено значні змістові помилки або модульну контрольну роботу не виконано. 5. Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю – екзамену (максимум 40 балів) Семестровий екзамен (максимум 40 балів) проводиться у письмовій або комбінованій формі. Відповідно до п. 2.9.10.1 Положення про систему оцінювання результатів здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП», мінімальний пороговий бал за екзаменаційну складову, за якої екзамен вважається складеним, дорівнює 25 балам. 35–40 балів – здобувач демонструє повне і правильне знання навчального матеріалу, володіє основними історико-правовими поняттями та термінологією, знає основні етапи й особливості розвитку держави і права зарубіжних країн, правильно характеризує державно-правові інститути та основні пам'ятки права, правильно виконує екзаменаційні завдання; 25–34 бали – здобувач загалом правильно відповідає на питання, демонструє достатнє знання основного навчального матеріалу, але допускає окремі неточності в історико-правовій термінології, характеристиці етапів розвитку держави і права, державно-правових інститутів або пам'яток права, а також під час виконання окремих завдань; 0–24 бали – знання навчального матеріалу фрагментарні, допущено суттєві змістові помилки, здобувач має труднощі у характеристиці основних державно-правових явищ, інститутів і пам'яток права, екзаменаційні завдання не виконано або виконано неправильно; екзамен не складено. 6. Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності (заохочувальні бали): Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання, за рішенням викладача здобувачам можуть нараховуватися додаткові заохочувальні бали (за участь у науково-дослідній роботі, студентських конференціях, круглих столах, написання тез доповідей, наявність власного якісного рукописного конспекту всіх лекцій, а також за ідеальне відвідування всіх аудиторних занять). Сума заохочувальних балів додається до загального рейтингу здобувача в семестрі, проте загальна сума балів за стартовою складовою не може перевищувати 60 балів, а підсумкова оцінка за дисципліну не може перевищувати 100 балів.
Зміст навчальної дисципліни:	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ДЕРЖАВА І ПРАВО СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Тема 1. Історія держави та права зарубіжних країн як наука та історико-правова дисципліна Предмет історії держави та права зарубіжних країн. Історія держави та права зарубіжних країн у системі юридичних наук. Методи історії держави та права зарубіжних країн. Періодизація історії держави та

права зарубіжних країн. Джерела історії держави та права зарубіжних країн.

Тема 2. Держава і право країн Стародавнього Сходу

Азіатський спосіб виробництва. Держава і право Стародавнього Єгипту. Держава і право Вавилону та Ассирії. Закони Хаммурапі. Закони Шульгі як одна з найдавніших пам'яток права. Держава і право Стародавньої Індії. Закони Ману. Держава і право Стародавнього Китаю.

Тема 3. Держава і право Стародавньої Греції

«Гомерівська» Греція. Виникнення та розвиток Афінської держави. Суспільний і державний лад Афін. Реформи державного ладу Афін. Афінське право. Суспільний і державний лад Спарти.

Тема 4. Держава і право Стародавнього Риму

Виникнення Риму. Реформа Сервія Туллія. Суспільний і державний лад Римської республіки. Криза Римської республіки та перехід до імперії. Державний лад Римської імперії. Основні риси та розвиток римського права.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДЕРЖАВА І ПРАВО В СЕРЕДНІ ВІКИ ТА НОВИЙ ЧАС

Тема 5. Феодальні держави і право країн Західної Європи

Особливості становлення феодальної держави і права. Держава франків. Суспільний і державний лад Франкської держави. «Салічна правда». Ранньофеодальні монархії в Європі. Династія Капетингів у Франції. Нормандське завоювання Англії 1066 р. Держава Вільгельма I Завойовника. Велика хартія вольностей 1215 р. Особливості розвитку феодальної державності Німеччини.

Тема 6. Станово-представницькі та абсолютні монархії країн Західної Європи

Зміни у суспільному ладі. Становлення міського самоврядування. Станово-представницька монархія у країнах Західної Європи. Передумови виникнення абсолютизму. Абсолютна монархія у Франції. Особливості абсолютної монархії в Англії та Німеччині. Державний лад і право західноєвропейських держав періоду абсолютизму.

Тема 7. Феодальна держава і право країн Сходу. Арабський халіфат і мусульманське право

Особливості феодальної держави і феодального права країн Сходу. Суспільний і державний лад держав Сходу. Історія держави та права Західного халіфату. Суспільний і державний лад Арабського халіфату. Мусульманське право. Джерела мусульманського права.

Тема 8. Держава і право США у XVIII–XIX ст.

Боротьба за незалежність і утворення США. Розробка і прийняття Конституції США. Організація державної влади за Конституцією США. Принцип поділу влади. Федеративний устрій США. Розвиток політичної системи США у XIX ст.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ДЕРЖАВА І ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У НОВІТНІЙ ПЕРІОД

Тема 9. Державно-правовий розвиток зарубіжних країн у XIX – першій половині XX ст.

Історія держави і права буржуазних держав Азії. Історія держави і права країн Латинської Америки. Державно-правові наслідки Першої світової війни. Державно-правовий розвиток країн світу після Першої світової війни. Особливості розвитку державного ладу та права провідних зарубіжних країн.

Тема 10. Держава і право країн Азії, Латинської Америки та Центрально-Східної Європи у Новітній період

	Історія держави і права країн Азії у Новітній період. Історія держави і права країн Латинської Америки у Новітній період. Виникнення та розвиток незалежних держав у Центральній-Східній Європі.
Пререквізити:	вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях, набутих здобувачами під час опанування навчальних предметів історичного та громадянського спрямування на рівні базової та/або повної загальної середньої освіти. Передбачається наявність базових уявлень про основні періоди всесвітньої історії, виникнення та розвиток держав, суспільні відносини, історичні події й процеси.
Постреквізити:	знання та вміння, набуті під час вивчення навчальної дисципліни, створюють основу для подальшого опанування «Історії держави та права України», «Державного (конституційного) права зарубіжних країн», «Конституційного права України», «Основ міжнародного права», а також інших юридичних дисциплін, вивчення яких потребує розуміння історичного розвитку державних і правових інститутів.
Інформаційне забезпечення:	Основна література: 1. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник / О.М.Бандурка, О.М.Головко, І.А.Логвиненко та ін. ; за заг. ред. О.М.Бандурки. 2-ге вид., допов. та змін. Харків : ХНУВС, 2021. 596 с. 2. Історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. / О.В.Дручек, О.М.Волуйко, В.М.Вовк, В.В.Посмітна, М.М.Коба. Київ : КІ НГУ, 2024. 186 с. 3. Історія держави і права України та зарубіжних країн : навч.посіб. / О.Т.Басараб, І.Л.Бомбергер. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 237 с. 4. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник / О.М.Куракін, О.С.Туренко, І.В.Іванов. Київ : ДП «ІНФОТЕХ», 2022. 546 с. 5. Марченко О. В. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник. У 2-х т. Т. 1. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 312 с. 6. Марченко О. В. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник. У 2-х т. Т. 2. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2025. 428 с. 7. Панов А. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник. жгород : ФОП Сабов А. М., 2024. 203 с. 8. Талдикін О. В. Історія держави та права зарубіжних країн (структурнологічні схеми і таблиці) : навч. посіб. У 3-х ч. Ч. 1. Дніпро : ДДУВС, 2024. 256 с. Додаткова література: 1. Історія держави та права зарубіжних країн (схеми і таблиці) : навч. посіб. / О. В. Шкуратенко, Н. О. Дорошук, Ю. В. Сокур та ін. Київ : ТОВ «7БЦ», 2023. 152 с. 2. Історія держави і права зарубіжних країн: хрестоматія-практикум : навч. посіб. / авт. кол. : І.А.Логвиненко, Ю.О.Загуменна, О.А.Гавриленко та ін. ; за заг. ред. О.М.Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Майдан, 2023. 904 с. 3. Історія держави та права України. Історія держави та права зарубіжних країн : термінологічний словник для підготовки до практичних занять / уклад. О. І. Донченко. Одеса : Олді+, 2023. 128 с. 4. Історія держави та права зарубіжних країн : електрон. метод. рек. до практ. занять з навч. дисципліни / уклад. О. І. Донченко. Одеса, 2023. 68 с. 5. Шигаль Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. для підготовки до іспиту. Харків : Право, 2023. 198 с. 6. Шершенькова В. А. Історія держави і права зарубіжних країн : навч.-метод. рек-ції. Одеса : Фенікс, 2023. 60 с.

	Інформаційні ресурси: 1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний вебсайт. URL: https://www.nbuv.gov.ua/ 2. Національна історична бібліотека України : офіційний вебсайт. URL: https://nibu.kyiv.ua/ 3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого : офіційний вебсайт. URL: https://www.nlu.org.ua/ 4. Культура України : електронна бібліотека. URL: https://elib.nlu.org.ua/ 5. Інститут історії України НАН України : офіційний вебсайт. URL: http://history.org.ua/ 6. Енциклопедія історії України : електронна версія / Інститут історії України НАН України. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe 7. Енциклопедія Сучасної України : електронна версія. URL: https://esu.com.ua/
Матеріально-технічне забезпечення:	Технічне та програмне забезпечення: сучасні навчальні аудиторії з комп'ютерною та презентаційною технікою, доступом до мережі Інтернет; ліцензійний пакет MS Office (Word, PowerPoint) та сучасні інформаційні технології. Інформаційно-методичне забезпечення: доступ до електронних бібліотек, репозитаріїв закладів освіти та наукових установ, електронних навчальних, наукових і довідкових видань з історії держави та права зарубіжних країн; історико-правових джерел та пам'яток права; навчально-методичні матеріали з дисципліни. Системи дистанційного навчання: наявність електронного навчального курсу на платформі Google Classroom ПрАТ «ВНЗ «МАУП», електронного силабусу, конспекту лекцій, презентаційних матеріалів, завдань для семінарських (практичних) занять, самостійної роботи, модульного контролю та виконання індивідуального навчального завдання.
Інформація про науково-педагогічного працівника (з фото)	 Нестерова Ольга Валентинівна Викладач циклової комісії з загальноосвітніх та гуманітарних дисциплін Придунайського фахового коледжу ПрАТ «ВНЗ «МАУП», спеціаліст вищої категорії Контакти викладача: E-mail: nesterova_ov75@ukr.net Моб. телефон (Viber/Telegram): (097)-167-68-80